

Pneumatologia ortodoxă (neo)bizantină

Cursul de Pneumatologie își propune să aducă în discuție și reflexie teme despre Persoana dumnezeiască a Duhului Sfânt cu aprofundări asupra temelor doctrinare pneumatologice ce le implică dezbaterile teologice ivite în decursul timpului în Biserică. Ca atare punem accentul pe aprofundarea cunoștințelor despre dogma pneumatologică, noțiunea despre har, harisme, Sfintele Taine și isihasm, după metoda de studiu a disciplinei sistematice religios-morale și doctrinare și literatură post-patristică, bizantină și neobizantină despre Dumnezeirea Duhului Sfânt. Aducem în actualitate aportul Bisericii de a formula adevărul de credință și viața duhovnicească a Bisericii Ortodoxe în problematica legată despre noțiunile ei fundamentale, cum este lucrarea și partea cunoscută a Persoanei a treia a Preasfintei Treimi, adică despre Sfântul Duh în lucrarea și misiunea Bisericii, dar și sfințirea vieții noastre, a celor ce facem parte integrantă din Biserică în calitate de mădularii vii și active ale ei. Între problemele dogmatice, pe care le dezbatem se află cele ce se ridică de la începuturi în calea credinciosului, care îl însoțesc în tot decursul însușirii de adevăruri mântuitoare și rămân de o mare importanță și actualitatea confesională, referitoare la învățătura ortodoxă despre Duhul Sfânt. Aceasta implică formularea dogmei Sfintei Treimi și, în special, a teologiei despre Sfântul Duh ce s-a realizat începând de la Sinodul al doilea Ecumenic, de la Constantinopol din anul 381, cu contribuția majoră a Sfinților Părinți Bisericești, în frunte cu Sfântul Vasile cel Mare. Toate formulările ce au fost integrate în Simbolul credinței, pe care Biserica l-a formulat și propovăduit ca mărturisire autentică a adevărului revelat necesar dobândirii mântuirii celei veșnice de către toții fiii activi și integrați ai Bisericii, sunt nuanțate și explicate în mod aprofundat.

Lucrarea de sfințire a Duhului Sfânt în Biserică începe imediat după Înălțarea la cer a Domnului nostru Iisus Hristos, sub conducerea mântuitoare spre tot adevărul a Sfântului Duh, Care este pentru toți creștinii albia de revărsare a tuturor puterilor, a harurilor și a adevăratelor mărturisiri și învățături, care ne întăresc, ne sfințesc, ne învață corect și ne mângâie aici pe pământ, pentru a ne dăruia neapusa fericire de dincolo, din ceruri. Singurul Stăpân peste toate aceste feluri de puteri: harice, doctrinale, de conducere și de învățare, în acest imperiu pnevmatic, este Sfântul Duh. De aceea pentru păstrarea personalității depline dumnezeiești a Sfântului Duh și neștirbirea activității Sale unice, în noua ordine creștinească și bisericească de viață, cât și pentru dăruirea adevăratei învățături mântuitoare, a celei dogmatice pneumatologice spre folosul și mântuirea credincioșilor, numai în Ortodoxie se regăsește formulat adevărul de credință mântuitor, prin enunțarea adevărurilor revelate, care cu voia divină și realitatea lor supranaturală ni-L prezintă pe Duhul Sfânt ca Unul ce „purcede numai” de la Tatăl și Se odihnește „întru” Fiul și lucrează în lume, prin harul Său, în vederea sfințirii oamenilor. Aceasta

este în sinteză învățătura pneumatică a Bisericii, ce a necesitat obiect de studiu și aprofundare, cum și polemică în secolele imediat următoare propovăduirii apostolice și postapostolice.

Prin conținuturile cursului, arătăm că Duhul Sfânt este Persoana a treia a Preasfintei Treimi, Dumnezeu adevărat în toate atributele sau însușirile divine și consubstanțial cu celelalte două persoane ale Preasfintei Treimi: Tatăl și Fiul; El lucrează cu Treimea dumnezeiască de la facerea lumii, conlucrează cu Dumnezeu Fiul la mântuirea ei obiectivă și este dumnezeiescul principiu de mântuire subiectivă a ei, mereu prezent în Biserică prin energiile divine necreate și harul Său în vederea sfințirii mădularelor vii ale Bisericii – dreptcredincioșii. Așa avem teme, precum: Hotărârile dogmatice ale Sinoadelor Ecumenice referitoare la definirea Persoanei și a Dumnezeirii Duhului Sfânt; elemente de actualitate în teologia răsăriteană bizantină; învățătura despre Sfânta Treime - Preocupări doctrinare actuale; elemente de actualitate pnevmatomahă în operele Sfinților Părinți bizantini; cum și învățătura despre ființă și energiile divine necreate; învățătura despre Harul divin necreat - Raportul dintre har și libertate sau chiar tema despre Duhul Sfânt-Mângâietorul și harismele în Biserică.